

INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL

GRAIL OF SCIENCE

№ **33** November, 2023
with the proceedings of the:

II Correspondence International Scientific and Practical Conference

SCIENTIFIC VECTOR OF VARIOUS SPHERE' DEVELOPMENT: REALITY AND FUTURE TRENDS

held on November 10th, 2023 by

NGO European Scientific Platform (Vinnytsia, Ukraine)

LLC International Centre Corporative Management (Vienna, Austria)

EUROPEAN
SCIENTIFIC
PLATFORM

International Centre
Corporative Management

Міжнародний науковий журнал «Грааль науки»

№ 33 (листопад, 2023) : за матеріалами II Міжнародної науково-практичної конференції «Scientific vector of various sphere' development: reality and future trends», що проводилася 10 листопада 2023 року ГО «Європейська наукова платформа» (Вінниця, Україна) та ТОВ «International Centre Corporative Management» (Відень, Австрія).

Editor in chief: Mariia Holdenblat

Deputy Chairman of the Organizing Committee: Rachael Aparo

Responsible for e-layout: Tatiana Bilous

Responsible designer: Nadiia Kazmina

Responsible proofreader: Hryhorii Dudnyk

International Editorial Board:

Alona Tanasiichuk - D.Sc. (Economics), Associate professor (Ukraine)
Marko Timchev - D.Sc. (Economics), Associate professor (Republic of Bulgaria)
Iryna Ustinova - D.Sc. (Architecture), Professor (Ukraine)
Nina Korbozerova - D.Sc. (Philology), Professor (Ukraine)
Yuliia Voskoboinikova - D.Sc. (Arts) (Ukraine)
Svitlana Boiko - Ph.D. (Economics), Associate professor (Ukraine)
Volodymyr Zanora - Ph.D. (Economics), Associate professor (Ukraine)
Iryna Markovych - Ph.D. (Economics), Associate professor (Ukraine)
Hanna Zadnieprovskva - Ph.D. (Economics), (Ukraine)
Nataliia Mykhalitska - Ph.D. (Public Administration), Associate professor (Ukraine)
Anton Kozma - Ph.D. (Chemistry), (Ukraine)
Dmytro Lysenko - Ph.D. (Medicine), Associate professor (Ukraine)
Yuriy Polyezhayev - Ph.D. (Social Communications), Associate professor (Ukraine)
Alla Kulichenko - D.Sc. (Pedagogy), Associate professor (Ukraine)
Taras Furman - Ph.D. (Pedagogy), Associate professor (Ukraine)
Mariana Vereskliia - Ph.D. (Pedagogy), Associate professor (Ukraine)
Melekh Halyna - Ph.D. (Philology), Associate professor (Ukraine)
Anatolii Kornus - Ph.D. (Geography), Associate professor (Ukraine)
Andrii Fomin - Ph.D. (History), Associate professor (Ukraine)
Tetiana Luhova - Ph.D. (Arts), Associate professor (Ukraine)

The conference is included in the catalog of International Scientific Conferences; approved by ResearchBib and UKRISTEI (Certificate № 306 dated June 16th, 2023); certified by Euro Science Certification Group (Certificate № 22484 dated October 8th, 2023).

Conference proceedings are publicly available under terms of the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License (CC BY-SA 4.0).

The journal is included in the international catalogs of scientific publications and science-based databases: Index Copernicus, CrossRef, Google Scholar and OUCI.

Conference proceedings are indexed in ICI (World of Papers), CrossRef, OUCI, Google Scholar, ResearchGate, ORCID and OpenAIRE.

Свідоцтво про державну
реєстрацію друкованого ЗМІ:
КВ 24638-14578ПР, від 04.11.2020

Certificate of state
registration of mass media:
КВ 24638-14578ПР of 04.11.2020

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ I. ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ, МАКРО- ТА РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

СТАТТІ

ДОСЛІДЖЕННЯ І РОЗРОБКИ ЯК ФАКТОР ВПЛИВУ НА СУКУПНУ ФАКТОРНУ ПРОДУКТИВНІСТЬ Кваша Т.К.	23
КРЕАТИВНА НАЦІЯ: НИНІШНІЙ СТАН І МАЙБУТНЄ ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО РИНКУ ПРАЦІ Лавриненко Л.М., Біліченко С.П.	28
ЛАНДШАФТ ФІНАНСУВАННЯ РОЗВИТКУ ІТ-ІНДУСТРІЇ В УКРАЇНІ Устінов Я.В.	32

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

THE ROLE OF GIS TECHNOLOGIES IN DETERMINING ECONOMIC AND ENVIRONMENTAL RISKS WITHIN THE BLUE ECONOMY Sryberko A., Stepanova Yu.	43
СИСТЕМАТИЗАЦІЯ СФЕР ЗАСТОСУВАННЯ ЦИФРОВИХ ПЛАТФОРМ ТА ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ЗМІН У СФЕРАХ РЕАЛЬНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ Топалова І.А.	46

СЕКЦІЯ II. ПІДПРИЄМНИЦТВО, ТОРГІВЛЯ ТА СФЕРА ОБСЛУГОВУВАННЯ

СТАТТІ

INSURANCE PROVISION OF LEASING MARKET RISKS IN GEORGIA Tchitotashvili D., Chitadze K.	50
ПРИНЦИПИ, ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА ПОСЛІДОВНІСТЬ ОЦІНЮВАННЯ ПОТЕНЦІАЛУ ЕНЕРГОЗБЕРІГАЮЧИХ ТЕХНОЛОГІЧНИХ ЗМІН НА ПІДПРИЄМСТВАХ Ємельянов О.Ю.	56

СЕКЦІЯ III. ФІНАНСИ ТА БАНКІВСЬКА СПРАВА; ОПОДАТКУВАННЯ, ОБЛІК І АУДИТ

СТАТТІ

НАРАХУВАННЯ АМОРТИЗАЦІЇ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ ЗА
ОБЕРНЕНИМ МЕТОДОМ НА ОСНОВІ АКЦИЗНОГО ПОДАТКУ
Сук П.Л.62

ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА З ПОЗИЦІЇ СИСТЕМНОГО
ПІДХОДУ
Михалків А.А., Булезюк В.В.66

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

ІНВЕСТИЦІЙНА СКЛАДОВА ЕНЕРГЕТИЧНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ
УКРАЇНИ: МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ РЕАЛІЗАЦІЇ В КОНТЕКСТІ ВІДНОВЛЕННЯ КРАЇНИ
ТА СТАЛОГО РОЗВИТКУ
Григоренко А.І.72

СЕКЦІЯ IV. МАРКЕТИНГОВА ТА ЛОГІСТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ

СТАТТІ

OMNICHANNEL MARKETING IN CHINA: EVALUATING THE SUCCESS
FACTORS FOR CHINESE CORPORATIONS
Ророва А.75

СЕКЦІЯ V. МЕНЕДЖМЕНТ, ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ

СТАТТІ

THE PROBLEM OF PRODUCT QUALITY IN MODERN PROJECT
MANAGEMENT
Mazur N.Ya.82

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

ІНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ЕКОЛОГІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ
КРАЇНИ ТА ЇЇ РЕГІОНІВ
Скляренко О.В.91

СЕКЦІЯ VI. СОЦІАЛЬНА РОБОТА ТА СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

СТАТТІ

PROCEDURES AND TECHNOLOGIES THAT ALLOW YOU TO MANAGE RISKS WHEN REGISTERING TO RECEIVE HUMANITARIAN ASSISTANCE (BASED ON THE EXAMPLE OF HUMANITARIAN REGISTRATIONS IN UKRAINE IN 2022-23)

Klymenko T. 94

ПОГЛЯДИ ТА НАСТАНОВИ СТУДЕНТІВ КОЛЕДЖУ ЯК ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ У НИХ АДИКТИВНОЇ ПОВЕДІНКИ

Бердичевська К.Ю. 99

СЕКЦІЯ VII. ПРАВО ТА МІЖНАРОДНЕ ПРАВО

СТАТТІ

ДЖЕРЕЛА ПРАВА: СУТНІСНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ У СВІТЛІ РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ ПРАВОТВОРЧОСТІ

Оніщенко Н.М., Сунегін С.О. 110

КРИПТОВАЛЮТА ЯК АЛЬТЕРНАТИВА ФІАТНИМ КОШТАМ

Бутко М.Д. 121

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ РЕФЕРЕНДУМУ В ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ

Ведькал В.А., Віннік А.А., Бочкова М.Д. 127

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ЩОДО КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ: ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА

Шульженко Н.В. 133

СЕКЦІЯ VIII. ВОЄННІ НАУКИ, НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА ТА БЕЗПЕКА ДЕРЖАВНОГО КОРДОНУ

СТАТТІ

МАТЕМАТИЧНА МОДЕЛЬ ОПТИМАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ БЕЗПЕКОЮ КОНГЛОМЕРАЦІЇ ОБ'ЄКТІВ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ, ЩО ОХОРОНЯЮТЬСЯ

Науково-дослідна група:

Азаренко О.В., Гвоздь В.М., Гончаренко Ю.Ю., Дівізінюк М.М., Мірошник О.М., Фаррахов О.В. 135

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОБҐРУНТУВАННЯ РАЦІОНАЛЬНИХ ШЛЯХІВ РОЗВИТКУ ЗЕНІТНОГО РАКЕТНОГО ОЗБРОЄННЯ НА ОСНОВІ СПРОМОЖНОСТЕЙ ЗЕНІТНИХ РАКЕТНИХ ВІЙСЬК

Науково-дослідна група:

Лук'янчук В.В., Ніколаєв І.М., Коломійцев О.В., Калугін Д.С., Пономарьов А.О., Лісовенко В.В., Коваль І.В., Долина М.П., Третяк В.Ф., Донцов С.М., Трофіменко Ю.В., Ткачик В.Д.149

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

ВИКОРИСТАННЯМ МАТРИЦІ CARVER ПІД ЧАС ВИЗНАЧЕННЯ ПРІОРИТЕТНОСТІ ОБ'ЄКТІВ ПРОТИВНИКА В ХОДІ ВОГНЕВОЇ ПІДТРИМКИ АРТИЛЕРІЄЮ

Дем'янюк А.В.163

ПОСОБНИЦТВО ДЕРЖАВИ-АГРЕСОРУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ ЯК КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ОСНОВ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Ніколаєнко Т., Гороховська А.166

СЕКЦІЯ ІХ. ПОЖЕЖНА ТА ЦИВІЛЬНА БЕЗПЕКА

СТАТТІ

ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ В УМОВАХ ЕКСТРЕМАЛЬНИХ СИТУАЦІЙ

Кришталь Д.О., Ножко І.О., Копитін Д.Є.169

СЕКЦІЯ Х. БІОЛОГІЯ ТА БІОТЕХНОЛОГІЇ

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

ПОВЕДІНКОВА АКТИВНІСТЬ ЩУРІВ ЗА УМОВ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОГО ДІАБЕТУ ТА ЗАСТОСУВАННЯ КОМПЛЕКСУ МАКРО- І МІКРОЕЛЕМЕНТІВ З ВІТАМІНОМ D

Коломійчук Т.В., Белєвич В.Ю.173

СЕКЦІЯ ХІ. АГРАРНІ НАУКИ ТА ПРОДОВОЛЬСТВО

СТАТТІ

ВПЛИВ АГРОБІОЛОГІЧНИХ ЗАХОДІВ НА ФОРМУВАННЯ ЯКОСТІ ПРОДУКЦІЇ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР

Чугрій Г.А., Вінюков О.О., Бондарева О.Б.175

СЕКЦІЯ XII. ХІМІЯ, ХІМІЧНА ТА БІОІНЖЕНЕРІЯ

СТАТТІ

ПРОГНОЗ БІОЛОГІЧНОЇ АКТИВНОСТІ ІМІДАЗОЛІДИНОВИХ ПОХІДНИХ
ЦИКЛОПЕНТАНОНІВ ТА АЦЕТОФЕНОНІВ
Ткаченко Є.А. 181

СЕКЦІЯ XIII. ХАРЧОВЕ ВИРОБНИЦТВО ТА ТЕХНОЛОГІЇ

СТАТТІ

ОБГРУНТУВАННЯ ТА РОЗРОБЛЕННЯ ПРОЄКТУ ТЕХНОЛОГІЇ
М`ЯСНОГО ХЛІБУ
Науково-дослідна група:
Колеснікова М.Б., Черемська Т.В., Юрченко С.Л., Шищенко Р.В. 186

СЕКЦІЯ XIV. ГІРНИЦТВО ТА НАФТОГАЗОВА ІНЖЕНЕРІЯ

СТАТТІ

ОТРИМАННЯ ТЕПЛОВОЇ ЕНЕРГІЇ З ШАХТНИХ ВИРОБОК
Подольський М.Р., Кульчицька-Жигайло Л.З., Гвоздевич О.В. 193

СЕКЦІЯ XV. АТОМАТИЗАЦІЯ ТА ПРИЛАДОБУДУВАННЯ

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНЕ КЕРУВАННЯ СКЛАДСЬКИМИ ОПЕРАЦІЯМИ
Кривенко Д.О. 198

СЕКЦІЯ XVI. ЕНЕРГЕТИКА ТА ЕНЕРГЕТИЧНЕ МАШИНОБУДУВАННЯ

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ МОДЕЛЕЙ ПРИ ВИРІШЕННІ ЗАДАЧ
АВТОМАТИЗАЦІЇ ЕНЕРГОСИСТЕМ
Беглов К.В., Попов О.Ю. 201

КОМПЛЕКС ПРОБЛЕМ ЯКІ НЕОБХІДНО РОЗВ'ЯЗАТИ ПРИ ВИРІШЕННІ ЗАДАЧІ БАЛАНСУВАННЯ ЕНЕРГОСИСТЕМИ ЗА РАХУНОК ЕЛЕКТРОМОБІЛІВ Давидов В.О., Чебаненко М.О.	204
---	-----

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ АКУМУЛЯЦІЇ ЕЛЕКТРИЧНОЇ ЕНЕРГІЇ Тарахтій О.С., Лесів Б.І.	207
--	-----

СЕКЦІЯ XVII. ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА СИСТЕМИ

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

ВИКОРИСТАННЯ ХМАРНИХ ТА БЕЗСЕРВЕРНИХ РІШЕНЬ В СУЧАСНОМУ МЕДИЧНОМУ ПРОГРАМНОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ Кущов О.С.	210
--	-----

ОКРЕСЛЕННЯ МЕТОДІВ ОПТИМІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ КОМП'ЮТЕРИЗОВАНИХ НАВЧАЛЬНИХ СИСТЕМ Д'яков Я.Р.	214
--	-----

СЕКЦІЯ XVIII. ТРАНСПОРТ ТА ТРАНСПОРТНІ ТЕХНОЛОГІЇ

СТАТТІ

ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ ПРИРОДНО-КЛІМАТИЧНИХ ФАКТОРІВ НА ДОРОЖНЬО-ТРАНСПОРТНІ ПРИГОДИ Трошин М.Ю., Карасьов О.Г., Баранник В.В.	217
---	-----

РОЗРОБКА МЕТОДИКИ РОЗРАХУНКУ ТЕХНІКО-ЕКОНОМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ РОБОТИ ЕЛЕКТРОТРАНСПОРТУ НА МАРШРУТІ Науково-дослідна група: Леснікова І.Ю., Халіпова Н.В., Кузьменко А.І., Разгонов С.А., Новицький Є.М., Лесніков П.В., Чіхун Д.А., Шевчук К.А., Єрмакова Л.П., Горуля М.М., Черніков Д.О.	221
--	-----

СЕКЦІЯ XIX. ФІЗИКО-МАТЕМАТИЧНІ НАУКИ

СТАТТІ

LATEX SYSTEM IN DISTANCE LEARNING OF THE PROBABILITY THEORY Hubal H.	244
--	-----

ON THE IMPORTANT ANGLE OF A TRIANGLE $ (B-C)/2 $ Hetmanenko L.	249
--	-----

ВИКОРИСТАННЯ ГЕНЕТИЧНИХ АЛГОРИТМІВ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ВИПАДКОВИХ ПРОЦЕСІВ ПРИ РОЗВ'ЯЗУВАННІ ЗАДАЧ ОПТИМІЗАЦІЇ Бажан С.М.	253
---	-----

МАТЕМАТИЧНА МОДЕЛЬ ОПТИЧНОЇ СИСТЕМИ ЛІНЗА-ДЗЕРКАЛО І РІВНЯННЯ З ПАРАМЕТРОМ Науково-дослідна група: Безперстова Л.С., Гулий Ю.В., Гулий Р.Ю., Шут А.В.	262
---	-----

СЕКЦІЯ XX. ФІЛОЛОГІЯ ТА ЖУРНАЛІСТИКА

СТАТТІ

SHAPING NARRATIVES IN THE HYBRID WAR: THE CONCEPT OF "CRIMEA" IN UKRAINIAN MEDIA DISCOURSE (2014-2020) Danyleiko O.	274
--	-----

ЖАНРОВА ПАЛІТРА ЛІРИЧНОГО ДОРОБКУ ВЛАДЛЕНА КОВТУНА Немченко І.В.	278
--	-----

ЗАСТАРИЛА ЛЕКСИКА В МОВІ УКРАЇНСЬКОГО ФОЛЬКЛОРУ В ЛЕКСИКОГРАФІЧНОМУ ВИСВІТЛЕННІ Сердега Р.Л.	286
---	-----

ОКАЗІОНАЛЬНІ ЛЕКСИЧНІ ІННОВАЦІЇ В СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ПІСЕННОМУ ДИСКУРСІ Помазан Д.С.	294
---	-----

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

ПРОБЛЕМАТИКА СУЧАСНОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ РЕЦЕПЦІЇ НА ПРИКЛАДІ ТВОРЧОСТІ МИРОСЛАВА ДОЧИНЦЯ Кузьмик Т.О., Йолкіна Л.В.	304
---	-----

СИНЕРГЕТИЧНИЙ ПІДХІД В ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВІ: МІЖДИСЦИПЛІНАРНА ЕКСПАНСІЯ Садовська Ю.В.	307
---	-----

ТЕМАТИЧНІ ГРУПИ КЛІШОВАНИХ ОДИНИЦЬ МАСМЕДІЙНОГО ДИСКУРСУ Лукаш Н.М., Подгорна А.О.	309
--	-----

СЕКЦІЯ XXI. ФІЛОСОФІЯ ТА ПОЛІТОЛОГІЯ

СТАТТІ

TO THE QUESTION OF THE INCOMPLETE THEORETICAL DEVELOPMENT OF THE PROBLEM OF ALIENATION IN CURRENT PHILOSOPHICAL- ANTHROPOLOGICAL AND SOCIO-HUMANITARIAN KNOWLEDGE Pokrovskiy A.	311
---	-----

ГЛОБАЛЬНА ПРОДОВОЛЬЧА БЕЗПЕКА: ДРАЙВЕРИ КРИЗИ Сичова А.О.	318
---	-----

СЕКЦІЯ XXII. ПЕДАГОГІКА ТА ОСВІТА

СТАТТІ

ENHANCING STUDENTS' INDIVIDUAL ABILITIES THROUGH DIGITAL TECHNOLOGIES Тунnyi V.I.	323
---	-----

АЛГОРИТМІЧНИЙ ПІДХІД ПРИ ВИВЧЕННІ ХІМІЇ Котляревська Л.А.	331
---	-----

ВНУТРІШНЬОПРЕДМЕТНІ ЗВ'ЯЗКИ ЯК ЗАСІБ ПОДОЛАННЯ ОСВІТНІХ ВТРАТ УЧНІВСТВА З МАТЕМАТИКИ Лук'янова С.М., Філон Л.Г.	335
---	-----

ВПЛИВ ПЕДАГОГІКИ ПАРТНЕРСТВА НА ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО ДЕРЖАВНОГО СЛУЖБОВЦЯ Козубай І.В., Биба Н.Є., Наумик А.С.	342
--	-----

ДИДАКТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЛЕКСИКОГРАФУВАННЯ В ОПАНУВАННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЗДОБУВАЧАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ НЕФІЛОЛОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ Король Л.Л.	346
--	-----

ПЕДАГОГІЧНИЙ КОЛЕДЖ ЯК СЕРЕДОВИЩЕ ФОРМУВАННЯ МЕТОДИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ Щур В.А.	350
--	-----

ЦИФРОВИЙ ОСВІТНІЙ КОНТЕНТ ДЛЯ ДІТЕЙ РАНЬОГО І ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ Літченко О.Д., Проценко Т.В.	358
---	-----

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

METHODOLOGICAL PECULIARITIES OF TEACHING THE SECOND FOREIGN LANGUAGE FOR SPECIFIC PURPOSES TO THE STUDENTS OF NON-LINGUISTIC SPECIALTIES Yermakova N.	365
---	-----

ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ У СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК НАУКОВА ПРОБЛЕМА Черненко О.В.	368
---	-----

САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ МАТЕМАТИЧНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ Сірант Н.П., Завада В.З.	371
--	-----

ФОРМУВАННЯ МІЖСОБИСТІСНИХ СТОСУНКІВ ДІТЕЙ СТАРШОГО
ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В ІГРОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ
Остапенко А.В., Шинкар Т.Ю.373

СЕКЦІЯ XXIII. ПСИХОЛОГІЯ ТА ПСИХІАТРІЯ

СТАТТІ

ДО ПИТАННЯ ПРО ЗБЕРЕЖЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ
ТА ПРОФЕСІЙНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ СУЧАСНОГО ПСИХОЛОГА
Іваненко Б., Зеленько О.376

ЕВОЛЮЦІЯ КОГНІТИВНО-ПОВЕДІНКОВОЇ ТЕРАПІЇ ПСИХОЗУ
Черняк А.В., Завязкіна Н.В.386

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ОСВІТНІМ ПРОЦЕСОМ В
УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ
Кондрацька Л.В., Бужинська С.М., Міхалець І.В.398

СЕКЦІЯ XXIV. МЕДИЧНІ НАУКИ ТА ГРОМАДСЬКЕ ЗДОРОВ'Я

СТАТТІ

THE LATEST VIEWS ON THE TREATMENT OF ENDOMETRIOSIS
Scientific research group:
Semenyina H., Doroshenko-Kravchuk M., Fartushok T., Varvaych L.402

СЕКЦІЯ XXV. ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА, СПОРТ ТА ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ

СТАТТІ

ОСОБЛИВОСТІ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ПРИКОРДОННИКІВ УКРАЇНИ:
ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ
Рефель В.І.408

СЕКЦІЯ XXVI. ІСТОРІЯ, АРХЕОЛОГІЯ ТА КУЛЬТУРОЛОГІЯ

СТАТТІ

РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ ХХ СТ. У ПІДРУЧНИКАХ
ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇН
Доценко М.І., Доценко І.Б.414

DOI 10.36074/grail-of-science.10.11.2023.61

ФОРМУВАННЯ МІЖОСОБИСТІСНИХ СТОСУНКІВ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В ІГРОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Остапенко Анастасія Вікторівна

здобувач вищої освіти Факультету педагогічної освіти
Київський Університет імені Бориса Грінченка, Україна

Шинкар Тетяна Юріївна

кандидат педагогічних наук
старший викладач кафедри дошкільної освіти
Київський Університет імені Бориса Грінченка, Україна

Вивчення проблеми формування міжособистісних стосунків дітей старшого дошкільного віку в ігровій діяльності передбачає визначення ключових понять дослідження. Аналіз наукових праць свідчить, що дослідження міжособистісних стосунків здійснюються для розуміння, як комунікація та взаємодія між людьми впливають на їх емоційний стан, поведінку, благополуччя тощо. Міжособистісні стосунки – це багатоплановий складний процес встановлення контактів між людьми, який виникає під час спільної діяльності [3, с.74]. В свою чергу поняття «стосунки» трактується як причетність, відношення, зв'язки [4, с. 429]; «особисті зв'язки між людьми; зв'язки, взаємини, які виникають між людьми в процесі спілкування, можуть використовуватися у значенні ділові стосунки або дружні стосунки» [5, с.725]. Міжособистісні стосунки передбачають спілкування людей, яке відбувається в процесі міжособистісної взаємодії. Основний акцент поняття «міжособистісні стосунки» – емоційно-чуттєвий аспект взаємодії між людьми [9, с. 246].

Суголосним для нашого дослідження є теорія запропонована Джоном Боулбі та Мері Ейнсворт [1, 2]. Науковці стверджують, що «ранні взаємини» з оточуючими людьми формують сприйняття та реакцію на міжособистісні взаємодії у майбутньому житті. А відтак, досвід міжособистісних стосунків у дитячому колективі закладу дошкільної освіти стає основою, від якої залежить подальший особистісний та соціальний розвиток особистості. У дошкільному віці продовжують формуватися психічні функції, складні види діяльності, виникає ієрархія мотивів і потреб, самооцінка, вольова регуляція, формуються моральні прояви в поведінці тощо [6]. Коли дитина потрапляє в колектив однолітків починає розвиватися міжособистісна взаємодія та міжособистісні стосунки. Становлення цих процесів відбувається поетапно: знайомство, приятельські, товариські і дружні відносини [7, с. 96]. Взаємодія з ровесниками

допомагає дітям навчитися спілкуванню, співпраці, вирішенню конфліктних ситуацій, що є важливими елементами соціалізації. У дослідженнях Т. Поніманської зазначено, що досвід міжособистісних стосунків особливо важливий в дошкільному віці і стає вирішальним для розвитку особистості дитини [2]. У працях І. Бега наголошується про необхідність залучення дитини до «кооперативної діяльності» у якій мета та результат є спільним. Ця діяльність здійснюється на засадах співпраці, злагоди, взаємодопомоги, згуртованості кожен учасник взаємодії робить свій внесок для досягнення результату [8].

Отже, міжособистісні стосунки дітей старшого дошкільного віку є важливим аспектом їх соціального розвитку. Діти старшого дошкільного віку досліджують світ, моделюють міжособистісні стосунки, опановують правила та норми поведінки. А саме у грі відбувається **самопізнання**, усвідомлення свого внутрішнього світу, оволодіння першими формами саморегуляції, надаючи дітям можливість взаємодіяти, спілкуватися та вирішувати конфлікти [10]. У грі дитина вчиться правильно приймати рішення, проявити гнучкість, уміння оперувати образами персонажів, надавати допомогу, навчатися взаємоповазі та взаєморозумінню з однолітками тощо [11].

Ігрова діяльність у старшому дошкільному віці дає дітям можливість спілкуватися та взаємодіяти один з одним. У спільних іграх вони вчаться домовлятися, розподіляти ролі, разом обирати сюжет і правила гри. Це сприяє розвитку їх комунікативних навичок, вмінню слухати інших, висловлювати власну думку та дотримуватися узгоджених правил.

Крім того, в ігровій діяльності діти стикаються з різними ситуаціями, де потрібно приймати зважені рішення для досягнення спільного результату. Це спонукає їх до логічного мислення, пошуку компромісів, запобіганню та вирішенню конфліктів у грі. У грі діти вчаться правил партнерської взаємодії, здобувають соціальний досвід і морально етичні норми поведінки [13].

Ігрова діяльність передбачає узгодженість дії, спільне планування. У старшому дошкільному віці дитина починає зважати на інтереси партнерів, виявляючи взаємну підтримку, товариськість. Вона чутливо реагує на ставлення до себе з боку однолітків. Водночас дитина починає помічати недоліки у вчинках інших дітей, цікавиться мотивами їхніх вчинків. Однолітки стають для неї не лише партнерами по грі, але й джерелом інформації. Така взаємодія в ігровій діяльності сприяє у дитини розвитку самопізнання [12, с. 79].

Отже, в старшому дошкільному віці дитина починає сприймати себе та інших дітей як цілісну особистість, яка виявляється не в окремих якостях, а сукупністю особливостей у ставленні, вчинках, діях – завдяки чому стає можливим особистісна взаємодія з однолітками, а ігрова діяльність виступає основою засвоєння системи стосунків між людьми.

Список використаних джерел:

- [1] Бех І.Д. (2006) Виховання особистості: Сходження до духовності. Київ: Либідь.
- [2] Боулбі Дж. (2006) Створення і руйнування емоційних зв'язків. Київ: Сварог.
- [3] Варій М. (2019) Психологія: навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури.
- [4] Дуткевич Т.В. (2012) Дитяча психологія: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури.
- [5] Етимологічний словник української мови (2006). Р.В. Болдирев (ред.) Київ: Наукова думка.

- [6] Л.В. Долинська, О.В. Скрипченко., ... З.В. Огороднійчук (2019) Загальна психологія: підручник Київ: Кравела.
- [7] Піроженко Т.О. (2016) Ігрова діяльність дошкільника: молодший дошкільний вік. Київ: Генеза.
- [8] Кузьменко В.У. (2005) Розвиток індивідуальності дитини 3–7 років: монографія. Київ: НПУ імені М. П. Драгоманова.
- [9] Куньч З.Й. (2005) Універсальний словник української мови. Тернопіль: Навчальна книга Багдан.
- [10] Піроженко Т.О. & Карасьова К.В. (2014) Ігрова діяльність дошкільника. Старший дошкільний вік: навч-метод. посіб. Київ: Генеза.
- [11] Бєленька Г., Васильєва С., ... Гавриш Н. (2015) Формування базових якостей особистості дітей старшого дошкільного віку в ДНЗ: монографія. Харків: «Друкарня Мадрид».
- [12] Ainsworth, M.D.S. (1982) Attachment: Retrospect and prospect. The place attachment in human behavior.

The scientific periodical

GRAIL OF SCIENCE

№ 33 (November, 2023)

with the proceedings of the II Correspondence International Scientific and Practical Conference «Scientific vector of various sphere' development: reality and future trends» held on November 10th, 2023 by NGO European Scientific Platform (Vinnytsia, Ukraine) and LLC International Centre Corporative Management (Vienna, Austria).

Journal's frequency: monthly

All materials are reviewed. The editorial office did not always agree with the position of authors. Authors are responsible for the accuracy of the material.

Contacts of the editorial offices:

1. 21037, Ukraine, Vinnytsia, Zodchykh str. 18, office 81; NGO «European Scientific Platform» *[Owner of the journal]*
Tel.: +38 098 1948380; +38 098 1526044
E-mail: info@ukrlogos.in.ua
Certificate of the subject of the publishing business: ДК № 7172 of 21.10.2020.
2. 1110, Österreich, Wien, Simmeringer Hauptstraße 24; LLC «International Centre Corporative Management»
E-mail: rachael.a@iccm.org

Signed for publication 10.11.2023.

Format 60×84/16. Offset paper.

Arial & Open Sans typefaces.

Digital printing. Circulation of 100 copies.

Conventionally printed sheets 27,09.

Order № 46248.

Printed from the finished original layout.

Publisher [printed copies]:

Sole proprietorship - Gulyaeva V.M.

08700, Ukraine, Obuhiv, Malyshka str. 5.

E-mail: 5894939@gmail.com

Certificate of the subject of the publishing

business: ДК № 6205 of 30.05.2018.

Наукове періодичне видання

ГРААЛЬ НАУКИ

№ 33 (листопад, 2023)

за матеріалами II Міжнародної науково-практичної конференції «Scientific vector of various sphere' development: reality and future trends», що проводилася 10 листопада 2023 року ГО «Європейська наукова платформа» (Вінниця, Україна) та ТОВ «International Centre Corporative Management» (Відень, Австрія).

Щомісячне видання

Всі матеріали пройшли рецензування. Редакція не завжди поділяє позицію авторів. За точність викладеного матеріалу відповідальність несуть автори.

Контактна інформація редакції:

1. 21037, Україна, м. Вінниця, вул. Зодчих, 18/81; ГО «Європейська наукова платформа» *[власник журналу]*
Тел.: +38 098 1948380; +38 098 1526044
E-mail: info@ukrlogos.in.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи: ДК № 7172 від 21.10.2020.
2. 1110, Österreich, Wien, Simmeringer Hauptstraße 24; LLC «International Centre Corporative Management»
E-mail: rachael.a@iccm.org

Підписано до друку 10.11.2023.

Формат 60×84/16. Папір офсетний.

Гарнітура Arial & Open Sans.

Цифровий друк. Тираж: 100 примірників.

Умовно-друк. арк. 27,09.

Замовлення № 46248.

Віддруковано з готового оригінал-макету.

Виготовлювач [друкованої продукції]:

Друкарня ФОП Гуляєва В.М.

08700, Україна, м. Обухів, вул. Малишка, 5.

E-mail: 5894939@gmail.com

Свідоцтво суб'єкта видавничої

справи: ДК № 6205 of 30.05.2018.